

Livsmedelskonjunkturen står och stampar

Li:s konjunkturbrev, november 2011

Resultatet för den svenska livsmedelsproduktionen under tredje kvartalet hamnade i linje med de lågt ställda förväntningarna. Det innebar en knappt märkbar volymökning. Trenden alltsedan årsskiftet 2010 har varit allt knappare försäljningsökningar. Mot bakgrund av en svag jämförelseperiod ser producenterna nu en möjlighet till något stigande volymer kommande halvår. Råvarukostnaderna, räknat i årstakt, rapporteras fortfarande öka för Li:s medlemsföretag. Tillsammans med en trevande svensk hushållskonsumtion resulterar det i kostnadsneddragningar - investeringar och antalet sysselsatta i företagen minskade under tredje kvartalet. Och prognosen är fortsatt återhållsam.

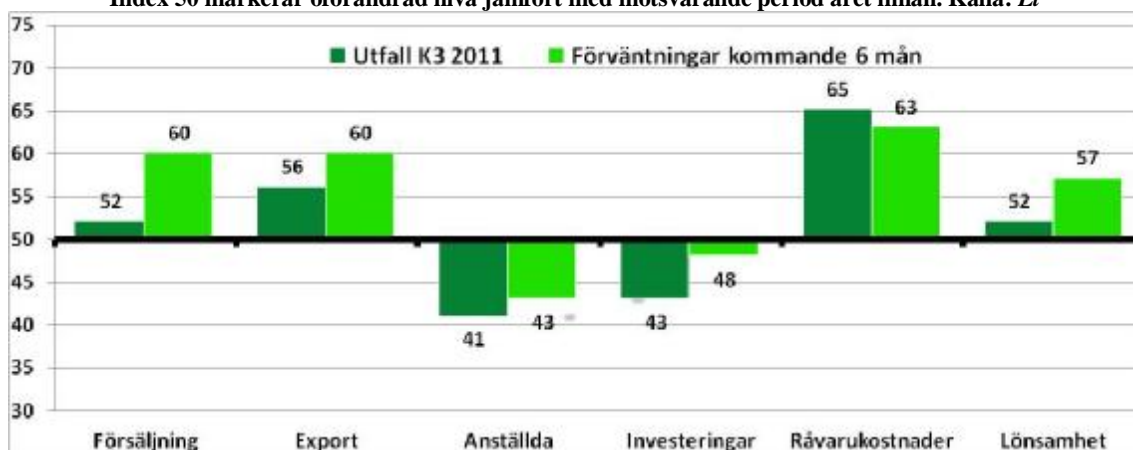
Li:s konjunkturbrev utkommer fyra gånger per år. Medverkande företag står för cirka 50 procent av branschens omsättning. Alla svar är viktade efter företagets omsättningsstorlek.

I *Li:s* förra konjunkturprognos förutsåg företagen en förhållandevis blygsam volymtillväxt. För det tredje kvartalet är samstämmigheten med den prognosen stor. Utfallet i *Li:s* omsättningsviktade konjunkturindex visar på en knapp volymtillväxt, vilket utvecklingen inom svensk dagligvaruhandel redan skvallrat om. Försäljningsvolymen inom dagligvaruhandeln var oförändrad under

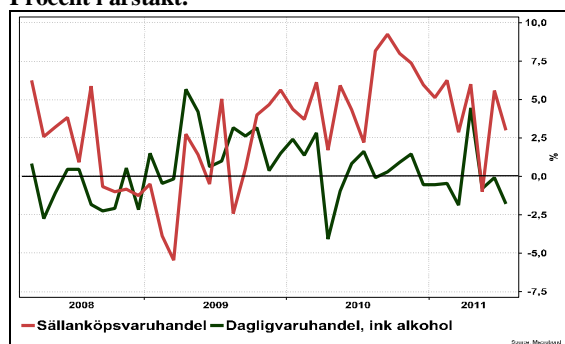
tredje kvartalet och har sedan årsskiftet minskat svagt, mätt i årstakt.

Det är nu i stort sett ett år sedan svensk dagligvaruhandel började se tendenser till en försiktigare konsumtion (bild 1). Inte minst märktes detta i julhandelsförsäljningen 2010, som inte alls motsvarade förväntningarna. Det svaga försäljningsresultatet kom som en överraskning mot bakgrund av den starka tillväxt som Sverige då uppvisade och en i övrigt god internationell konjunkturutveckling. Därefter har dagligvarukonsumtionen fortsatt att utvecklas svagt under hela 2011.

Livsmedelsföretagens konjunkturbarometer: utfall tredje kvartalet 2011 och förväntningar över kommande halvår. Index 50 markerar oförändrad nivå jämfört med motsvarande period året innan. Källa: *Li*

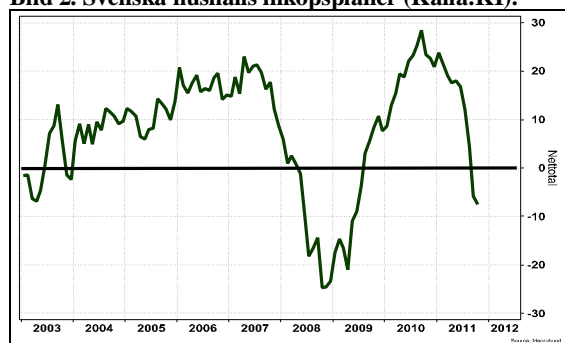
Bild 1. Volymutveckling i procent inom svensk daglig- respektive sällanköpsvaruhandel jan 2008-jul 2011. Procent i årstakt.

När *Li*:s medlemsföretag blickar mot de närmaste sex månaderna ser de en något ljusare försäljningsutveckling framför sig, uttryckt i indexnivån 60. Det faktum att de nu börjar möta svaga jämförelsemånader spelar in. Möjligen har livsmedelsföretagen också uppfattat en viss oroslättnad inom Europa de senaste veckorna som skulle kunna öka hushållens tillförsikt.

Samtidigt är oron ständigt närvarande bland företag och hushåll över effekterna av omvärldens kredit- och skuldproblematik. Allra tydligast märks det på aktiebörsernas reaktioner på olika rapporter om Greklands och Italiens ekonomiska konvulsioner. I Sverige har hushållens optimism avtagit snabbt. Konjunkturinstitutets indikator över hushållens inköpsplaner redovisar negativa netttotal (bild 2).

Bild 2. Svenska hushålls inköpsplaner (Källa:KI).

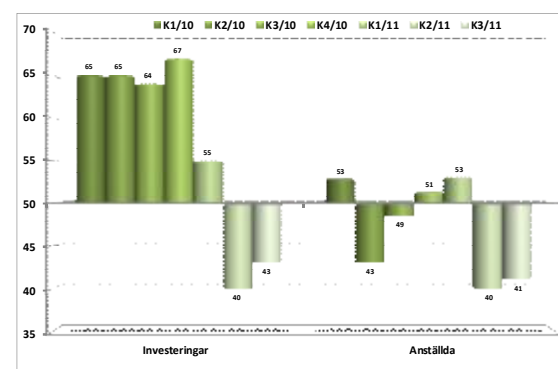
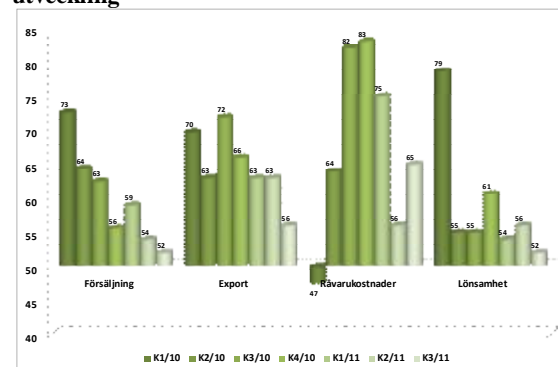
Svag trend började 2010

Även om livsmedelsföretagen tror på en viss tillväxtförbättring under slutet av innevarande år är steget långt till den

produktionstillväxt som uppvisades under inledningen av 2010, vilket visas i en tidsserie över *Li*:s barometerdata de senaste sju kvartalen (bild 3 och 4).

Det blir i denna tidsserie tydligt att tillväxttakten avtagit i styrka alltsedan årsskiftet 2009/2010. På samma gång framgår det tydligt att produktionen för exportmarknaden klarat sig betydligt bättre. Den ligger under den aktuella perioden stabilt kring plus 60. Indexutfallet på 56 för årets tredje kvartal är undantaget. Framåt räknar producenterna däremot med en "tillväxtåterställare" av exportvolymerna, illustrerat av index 60 kommande halvår.

Bild 3 och 4. Utfallen över livsmedelsföretagens försäljning, lönsamhet, råvarukostnader, investeringar och sysselsatta de senaste sju kvartalen enligt *Li*:s konjunkturbrev. Index 50=oförändrad utveckling

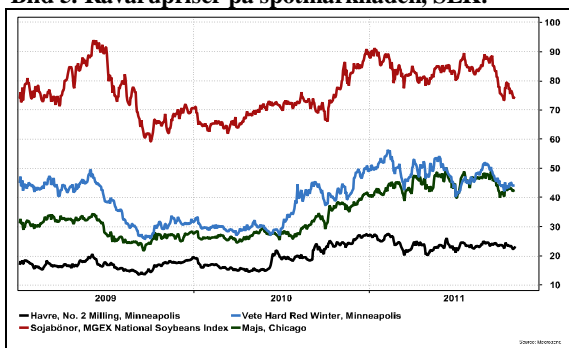
SCB:s exportstatistik, så långt det täcker in det tredje kvartalet, pekar på en förhållandevis svag utveckling. Ökningen (juli och augusti) var 2,1 procent i årstakt jämfört med 4 procents tillväxt under första halvåret.

Råvarorna fortfarande dyrare

En svag volymutveckling under det senaste året inom livsmedelsindustrin har åtföljts av snabbt stigande priser på livsmedelsindustrins insatsråvaror. Det var under det fjärde kvartalet 2010 som råvarupriserna, efter en tids lättnad, återigen började stiga brant (bild 5).

Nu förefaller de flesta livsmedelsråvarorna ha nått sina pristoppar under denna konjunkturcykel, och återigen röra sig mot lägre nivåer. Mätt i årstakt är det fortfarande i många fall så att priserna på råvara är högre än vid motsvarande tid förra året. Det gäller bland annat betydelsefulla insatsråvaror som vete och havre. Det är också förklaringen till att *Li*:s medlemsföretag anger ökade råvarukostnader under tredje kvartalet, mätt i årstakt. Även framöver räknar företagen med fortsatt ökade råvarukostnader (index 63).

Bild 5. Råvarupriser på spotmarknaden, SEK.

Den svenska kronan, SEK, har visat på en god uthållighet så här långt under finanskrisens fas två (bild 6). Sedan maj månad har den dock försvagats med cirka 6 procent mot USD, det ligger därmed inte någon dramatik i utvecklingen. För närvarande är trenden också återigen en SEK-förstärkning. Poängen är dock att om en minskning av råvarupriserna på världsmarknaden, som prissätts i USD, skall få fullt genomslag för svenska producenter krävs det att SEK inte tappar i värde mot USD. Det var fallet under finanskrisens fas ett under 2008. Då

tappade SEK på kort tid från knappa 6 SEK/USD till drygt 9 SEK/USD på runt 7 månader.

För svenskt vidkommande förstärkte det livsmedelsproducenternas råvaruproblematik väsentligt. I dagsläget talar inget för ett lika dramatiskt förlopp. Ett totalt misstroende mot Eurozonen och Euron skulle möjligen kunna spilla över i en vikande SEK/USD-värdering. För närvarande är det emellertid fundamentala faktorer, som en välskött svensk ekonomi och exporttillväxt, som tillåts styra marknadens värdering av SEK.

Bild 6. SEK/USD

Därmed kan eventuella råvaruprislättnader i USD också tillgodoräknas den svenska marknaden. Brasklappen är dock, som så många gånger förr, att valutavärderingar inte alltid följer logikens lagar, utan helt andra, mer godtyckliga.

Terminshandel ger förutsägbarhet

I tidigare konjunkturbrev har beskrivits att 1/3 av *Li*:s medlemsföretag handlar delar av sina insatsråvaror på termin. I genomsnitt "säkrar" dessa företag 60 procent av sina råvaruinköp. En intressant fråga med anledning av råvaruprisernas ökade slagighet under senare år är om företagen reagerat på detta genom att öka andelen inköp på termin. I enkäten över det tredje kvartalet uppger 35 procent av företagen att de gjort det. Elva procent anger till och med att de har ökat sina uppköp i termin mycket.

Handel i termin gör inte att företagen kan undvika att drabbas av ökade råvarukostnader. Däremot ger handel i termin företagen en bättre förutsägbarhet i kostnadsmassan under en given period och de kan därför lättare göra en realistisk budget över kostnader och intäkter. Att handla på termin innebär möjligheten att kortsiktigt slippa ökade kostnader, men det kan lika gärna innebära risken att inte få del av kostnadsminskningar till följd av vikande råvarupriser. Terminshandel ger således en större förutsägbarhet men inte med nödvändighet till ett lägre pris.

Nerdragningar i personal och investeringar

I likhet med utfallet och prognosen över sysselsatta och investeringar som presenterades i konjunkturbrevet över andra kvartalet visar livsmedelsföretagen även i det tredje kvartalet en restriktiv hållning. En knapp volymutveckling och allmänt osäker omvärldsmiljö, med risker på nedsidan för svensk ekonomi, leder till att företagen drar ner på centrala kostnadsposter. Allra tydligast märks det i

indexalen över sysselsatta. Under både andra och tredje kvartalet indikerar indextal runt 40 på neddragningar av antalet sysselsatta. Eftersom varselstatistiken över livsmedelsindustrin ännu inte visar på någon avvikelse från normalintervallet är det troligt att det i det här läget är visstidsanställda och eventuellt inhyrd personal som fått gå.

Det återstår att se om företagen också ser sig tvingade att dra ner på de tillsvidareanställda framöver. Prognosen över sysselsatta kommande halvår är alltså negativ läsning, om inte fullt så dyster som under tredje kvartalet.

Investeringarna minskade även de under tredje kvartalet. Inte heller framöver räknar företagen med att de överträffar fjolårets nivå. En eventuell kreditåtstramning i Europa till följd av ökade kapitaltäckningskrav på bankerna, kan leda till ökade upplåningskostnader för svenska banker vilket riskerar att förstärka livsmedelsföretagens ytterligare försiktiga investeringsvilja.

För frågor avseende *Li*s konjunkturbrev
Carl Eckerdal, chefekonom *Li*
08-762 61 96, carl.eckerdal@li.se

Livsmedelsföretagen, *Li* Service AB
Besöksadress: Storgatan 19, Stockholm
Postadress: Box 556 80, 102 15 Stockholm
Telefon: 08-762 65 00

